

Kunagine Käru kõrts on tänaseks ajalugu. 20. aprillil algas hoone lammutamine. Aasta lõpuks kerkib krundile aga päris uus söögimaja (paremal).

Foto: Leo Kass

Vana kaob, et teha ruumi uuele

Käru saab aasta lõpuks vastse söögikoha

Talviseid pidusid saab Käru rahvas pidada sel aastal juba oma uues kõrtsis. 20. aprillil algasid kunagise Käru kõrtsihoone, söökla, rahvasuus aga ka õlleka, lammutustööd.

Viljandi mnt 1 aadressil asuva hoone ja selle juurde kuuluva krundi ostis juba 2011. aasta lõpul Toosikannu Puhkekeskus OÜ. Juba toona oli ostu eesmärgiks rajada Käru toitlustusasutus. Mõte vajas aga küpsemiseks aega. Sel kevadel alanud uue toitlustusasutuse rajamist Käru toetab ka maa-piirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise programm.

Käru praegu avalik söögikoht puudub, koht aleviku südames sobib selleks kindlasti. Toosikannu Puhkekeskus OÜ juhatuse liikme Leo Kassi sõnul on toitlustusasutuse rajamiseks päris mitu põhjust. Kindlasti on üheks põhjuseks soov pakkuda toitlustusteenust. Samas on otsuses veidi ka missioonitunnet – soov lahti saada alevikku ri-

sustavatest tühjadest kolemajadest ja rajada nende asemele midagi uut ja vajalikku. Põhjuseks rajada toitlustusasutus kunagise kõrtsi kohale, on ka puhkekeskuse omaniku mälestused toonastest kõrtsist.

Maja tuleb 1930-ndate stiilis

Uue hoone projekteeris EnergiaProjekt OÜ, ehitab Paide MEK. Esiadne tööde valmimise tähtaeg on käesoleva aasta novembri lõpus. Hoone tuleb ühekorruselise, arhitektuuriliselt on silmas peetud aleviku arhitektuurilist tausta ning 1930-ndate stiili. Uus maja hakkab asuma senise hoone asukohast viis meetrit tagapool, fassaad Viljandi maantee poole. Maja tuleb umbes 60 kohaga söögisaal, mille saab vajadusel eraldada ka kaheks ja 30 kohaga väliterrass, kaasagne täisvõimalustega köök ja teenindusruumid. Maja saab soojaks maaküttega.

Otsene hoone kontseptsioon on Leo Kassi sõnul veel lahtine. Tõenäoliselt ei hakka asutus olema avatud igapäevaselt, pigem vastavalt vajadusele. Tegemist saab kindlasti olema kohaga, mida erinevate

NALJAKUU LEHES

- * Kinnitati eelarve - lk 2
- * Käru valla eelarve 2017 - lk 2-4
- * Avanes hajaasustuse programmi taotlusvoor - lk 4
- * Algas EV100 - lk 4
- * Käru kandi piiridest - lk 5
- * Kooli(m)elu - lk 6
- * 8 küsimust jalgratturile - lk 6-7
- * Südamekuust vallas - lk 7
- * Raamatukogu uudised - lk 8
- * Marutaudist ja prügiveost - lk 9
- * Teated ja reklaam - lk 10

sündmuste korraldamiseks saab ka rentida ning kus pakutakse värsked pagaritooted. Kindlasti toob uus asutus kohapeale ka mitu uut töökohta, mille üle on kohalikul rahval kindlasti hea meel ja lisab võimalusi vaba aja veetmiseks.

Jääme põnevusega ootele!

Eva Seera

Toosikannu Puhkekeskus otsib seoses töömahtude suurenemisega algavaks hooajaks:

**KOKK, KÖÖGI ABITÖÖLINE,
TEENINDAJA, ABITÖÖLINE,
PUHASTUSTEENINDAJA**

Lisainfo info@toosikannu.ee või
tel 56495643 Leo Kass, juhataja.

VALLAMAJAS ARUTATI JA OTSUSTATI:

Volikogu kinnitas valla eelarve ja laenu võtmise

Volikogu 30. märtsi istungil osalesid kõik volikogu liikmed. Istungit alustati Kärü valla 2017. aasta eelarveprojekti II lugemise jätkamisega. Vahepealsel perioodil ühtki täiendus ega parandusettepanekut ei laekunud. Projekti tutvustas ja selgitusi andis raamatupidaja Ülle Sizask. Volikogu otsustas koostatud eelnõu ühehäälselt kinnitada.

Volikogu arutas 24.11.2016 määruse nr 14 „Kärü Vallavalitsuse teenistujate koosseisu ja palgamäärade kehtestamine” muutmist. Seoses suurenenud vajadusega ning valla osalemisega sotsiaalprojekti, tehti vallavalitsuse poolt ettepanek suurendada sotsiaalhooldustöötaja töökohta 0,5 koha võrra. Volikogu nõustus eelnõuga ning muutis vastavat määrust.

Volikogu otsustas vallale kuuluva kinnistu (Kärü alevik Sepikoja tn 6), kunagise sovhoosi kütusejaama võõrandada avaliku kirjaliku enampakkumise korras ning määras alghinnaks 2500 eurot.

Volikogu kinnitas komisjoni

Vastavalt Kärü valla, Türi valla ja Väätsa valla vahel kohalike omavalitsusüksuste ühinemise ettevalmistamiseks sõlmitud koostöölepingu punktile 2.1 moodustavad ühinevad omavalitsusüksused oluliste arengudokumentide, asjaajamisdokumentide ning töökordade ühtlustamiseks ühine mist ettevalmistava komisjoni. Vastavalt koostöölepingule nimetavad kõikide lepingupoolte volikogud komisjoni kolm asjaomase kohaliku omavalitsusüksuse esindajat ning pärast komisjoniliikmete esitamist kiidavad volikogud komisjoni koosseisu heaks.

Volikogu kinnitas komisjoni koosseisu. Kärü valla poolt kuuluvad 9-liikmelise komisjoni raamatupidaja Ülle Sizask, vallasekretär Liia Tõnismäe ja vallavanem Elari Hiisi.

Kiideti heaks naabrite plaanid

Volikogu andis oma heakskiidu Väätsa Vallavolikogu 22. märtsi 2017 istungil vastu võetud otsusele nr 22 „Väätsa valla eelarvest Väätsa valla asutuste töötajatele ja ametnikele ning Väätsa vallavanemale haigushüvitise maksmine ning sellega seoses rahalise kohustuse võtmine“, mille järgi vald võtab kohustuse maksta haigushüvitist 2.-8. kalendripäeva eest 70 % töötaja või ametniku keskmisest töötasust.

Hooldusravikeskuse tulevik vajab otsustamist

Vallavanem Elari Hiisi sõnul volikogul tuleb teha põhimõtteline otsus, kas jätkata AS Kärü Hooldusravi Keskuse operaatorteenuse müügi küsimustes läbirääkimisi Südamekodud OÜga ning jätkamise korral määrata isik, kes osaaühinguga läbirääkimisi peab. Samuti tuleb määrata esialgne müügi-

hind, mille baasilt hakata läbirääkimisi edasi pidama. Raamatupidaja on vajalikud arvestused teinud (5 x 3 aasta keskmine kasum + bilansivälise varade maksumus). Volikogu otsustas nelja poolt-häälega jätkata AS Kärü Hooldusravi Keskuse operaatorteenuse müügi küsimustes läbirääkimisi ja määrata läbirääkijaks vallavanem Elari Hiisi. Ettevõtte müügihinnaks kinnitati vastavalt tehtud arvestustele 100 000 eurot.

Lähiajal avaneb hajaasustuse programmi taotlusvoor. Kuna eelarvesse pole selleks vahendeid planeeritud, siis osalemise korral tuleb raha leida reservfondist. Volikogu liikmete ettepanekul otsustati programmis osaleda selgi aastal ning eraldada selle tarbeks reservfondist 2000 eurot.

Vanapaberi kogumise kampaania korraldatakse ka sel aastal, kuid seda ei korraldata sel aastal Väätsa Prügila ega toeta ka parimaid auhindadega, kuid on nõus tasuta vanapaberi ära viima. Osalejate tunnustamiseks tuleb leida võimalused kohapeal.

Elari Hiisi sõnul on valminud loodava Türi valla arengukava projekt tutvumiseks ja ettepanekute tegemiseks.

12. aprillil kogunes volikogu erakorralisele koosolekule, ainsana puudus koosolekult Kalev Palling. Istungi teemaks oli laenu võtmine Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastatud projektide nr 10174; 11148 ja 12382 omafinantseeringu suurenemise katteks summas 100 000 eurot. Haldusreformi seaduse § 25 punkti 1 alusel peavad asjaomased volikogud enne haldusterritoriaalse korralduse muudatuse jõustumist alates ühinemislepingu kinnitamise päevast kuni valimistulemuste väljakuulutamise päevani konsensuslikult heaks kiitma ühinemislepingu poolte võlakohustuste ning muude tulevastel eelarveaastatel raha väljamaksmist nõudvate pikaajaliste kohustuste võtmise.

Väätsa Vallavolikogu ja Türi Vallavolikogu kiitsid Kärü Vallavolikogu esitatud eelnõu heaks (vastavad seisukohad registreeritud Kärü Vallavalitsuse dokumendi-registris 28.03.2017 nr 15-1.1 ja 04.04.2017 nr 15-1.1/107-1).

Volikogu otsustas ühehäälselt laenu võtmise kasuks.

Vallaleht

KOMMENTAAR

Ülle Sizask: Põhitegevuse tulude kavandamisel on arvestatud üldise majanduse olukorraga ja lähtutud on nii 2015 kui 2016.a. tegelikest laekumistest. Põhitegevuse kulude eelarve on planeeritud miinimumvajadusele ja kontrollarvudeks on võetud 2016.a. näitajad. 2017.a. eelarvesse on planeeritud võtta laenu 100 000 eurot Kärü Varahaldus OÜ osakapitali suurendamiseks.

Kärü valla 2017. aasta eelarve

PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	819 759
Maksutulud	436 600
Füüsilise isiku tulumaks	334 000
Maamaks	97 000
Teede ja tänavate sulgemise maks	5 600
Tulud kaupade ja teenuste müügist	31 516
Riigilõivud	500
Laekumised haridusasutuste majandamistegevusest	22 768
Kärü Põhikooli lapsehoid	1 000
Kärü Põhikooli lasteaiarühm	17 300
Kärü Põhikool	1 300
Laekumised teiste KOV õpilaste koolituse eest	3 168
Laekumised kultuuriasutuste majandamistegevusest	1 040
Kärü Raamatukogu	40
Kärü Rahvamaja	1 000
Laekumised spordi- ja puhkeasutuste majandamistegevusest	1 600
Laekumised elamu- ja kommunaalasutuste majandamistegevusest	1 400
Laekumised üldvalitsemisasutuste majandamistegevusest	100
Üüri- ja renditulud	4 038
Laekumised õiguste müügist	70
Saadavad toetused tegevuskuludeks	351 443
Muud saadavad toetused tegevuskuludeks	47 164
Tasandusfond	63 380
Toetusfond	240 899
Muud tegevustulud	200
Laekumine vee erikasutusest	200
PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	803 405
Antavad toetused tegevuskuludeks	84 794
Sotsiaalabitoetused ja muud toetused füüsilistele isikutele	57 517
Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks	22 133
Mittesihtotstarbelised toetused	5 144
Muud tegevuskulud	718 611
Personalikulud	415 309
Majandamiskulud	303 302
PÕHITEGEVUSE TULEM	16 354

Investeeringustegevus- valla teede ja tänavate remondiks 48 368 eurot, koolimaja katuse remondiks 86 719 eurot, koolimaja köögi renoveerimiseks 53 124 eurot ja tänavavalgustuse renoveerimiseks 10 000 eurot. Investeeringustegevuse tulude real on kinnistu Sepikoja 1 järelmaks 23 008 eurot ja kinnistu Viljandi mnt.17 müük 120 000 eurot.

Kellel huvi, saab valla kodulehel lugeda lisaks ka eelarve seletuskirja.

PÕHITEGEVUSE KULUDE JA INVESTEERIMISTEGEVUSE TÄLJAMINEKATE JAOTUS TEGEVUSALADE JÄRGI	1 108 414
ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED	180 502
Vallavolikogu	5 539
Valitava ametniku töötasu	4 140
Maksud	1 399
Vallavalitsus	53 799
Valitava ametniku töötasu	15 252
Avaliku teenistuse ametnike töötasu	10 236
Maksud	8 615
Administreerimiskulud	11 470
Koolituskulud	432
Ruumide majandamiskulud	2 485
Sõidukite ülalpidamise kulud	1 406
Infotehnoloogia kulud	3 253
Ürituste korraldamise kulud	650
Reservfond	7 000
Muud kulud	7 000
Muud üldised valitsussektori kulud	7 366
SA Raplamaa Omavalitsuste Arengufond	2 699
ROL	4 367
MTÜ Raplamaa Partnerluskogu	300
Valitsussektori võla teenindamine	106 798
Laenuintressid	6 798
Osaluste soetus	100 000
AVALIK KORD JA JULGEOLEK	17 038
Päästeameti Käru abi-komando	17 038
Sihotstarbelised eraldised	17 038
MAJANDUS	58 081
Maanõunik	5 713
Avaliku teenistuse ametnike töötasu	4 270
Maksud	1 443
Valla teed ja tänavad	52 368
Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	48 368
Rajatiste majandamiskulud	4 000
KESKKONNAKAITSE	6 747
Jäätmekäitlus	1 747
Liikmemaks (MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus)	477
Rajatiste majandamiskulud	1 200
Inventari kulud	70
Avalike alade puhastus	5 000
Rajatiste majandamiskulud	5 000
ELAMU-JA KOMMUNAAL-MAJANDUS	101 713
Valla korterid	413
Kinnistute majandamiskulud	413
Tänavavalgustus	13 000
Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	10 000
Rajatiste majandamiskulud	3 000
OÜ Käru Varahaldus	88 300
Kinnistute majandamiskulud	88 300

TERVISHOID	750
OÜ Karmeni Apteek	500
Sihotstarbelised eraldised	500
Osalemine SA Raplamaa Haigla kules	250
Sihotstarbelised eraldised	250
VABAAEG, KULTUUR JA RELIGIOON	85 615
Sportitegevus	3 489
Sihotstarbelised eraldised	386
Töötajate töötasu	450
Maksud	153
Spordiüritused	2 500
Raudteeäärne terviserada	1 000
Rajatiste majandamiskulud	1 000
Noorsootöö ja noortekeskused (projekt)	3 208
Töötajate töötasu	2 398
Maksud	810
Vaba aja üritused	700
Sihotstarbelised üritused	700
Käru Raamatukogu	26 831
Töötajate töötasu	11 050
Maksud	3 736
Administreerimiskulud	710
Koolituskulud	610
Kinnistute majandamiskulud	2 470
Infotehnoloogiakulud	525
Inventari kulud	380
Teavikud	7 050
Ürituste korraldamise kulud	300
Käru Rahvamaja	45 952
Töötajate töötasu	19 040
Maksud	6 435
Administreerimiskulud	200
Koolituskulud	400
Kinnistute majandamiskulud	5 230
Sõidukite ülalpidamise kulud	2 000
Infotehnoloogia kulud	147
Inventari kulud	2 500
Ürituste korraldamise kulud	10 000
Kädva Rahvamaja	2 370
Kinnistute majandamiskulud	2 370
Valla ajaleht	1 500
Administreerimiskulud	1 500
EELK Käru kogudus	565
Sihotstarbelised eraldised	500
Kinnistute majandamiskulud	65
HARIDUS	533 984
Käru Põhikool- lasteaiaga osa (otsesed kulud)	58 846
Töötajate töötasu	41 951
Maksud	14 180
Koolituskulud	175
Infotehnoloogia kulud	240
Koolipiim	600
Õppevahendid	800
Ürituste kulud	100
Eri- ja vormiriietus	800
Käru Põhikooli lastehoid (projekt)	40 799
Töötajate töötasu	23 760
Maksud	8 031
Administreerimiskulud	200
Kinnistute majandamiskulud	1 580
Sõidukite ülalpidamise kulud	528
Infotehnoloogia kulud	300
Inventari kulud	6 000
Õppevahendid	400
Osalemine teiste KOV lasteaiadade kules	9229
Türi Vallavalitsus	289
Maardu Linnavalitsus	3200
Lastehoid OÜ Tupsik	3240
Tallinna Linnavalitsus	2500

Käru Põhikool-riigieelarvest (otsesed kulud)	152 229
Töötajate töötasu	110 172
Maksud	37 238
Koolituskulud	1 969
Õppevahendid	2 850
Käru Põhikool-vallaelarvest (otsesed kulud)	63 643
Töötajate töötasu	46 508
Maksud	15 720
Koolituskulud	65
Koolipiim	700
Õppevahendid	600
Eri- ja vormiriietus	50
Käru Põhikool-kaudsed kulud	168 489
Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	139 843
Administreerimiskulud	1 705
Kinnistu majandamiskulud	19 338
Sõidukite ülalpidamise kulud	1 056
Infotehnoloogia kulud	2 280
Inventari kulud	2 802
Meditsiinikulud	265
Ürituste korraldamise kulud	800
Transporditeenus	400
Osalemine teiste KOV hariduskules	12 240
<i>Põhikooli aste-</i>	<i>7 560</i>
Rapla Vallavalitsus	1 080
Gaia Hariduse Selts	1 080
Türi Vallavalitsus	3 240
Vändra Alevivalitsus	2 160
<i>Üldkeskhariduse aste-</i>	<i>4 680</i>
Rapla Vallavalitsus	1 440
Tallinna Linnavalitsus	2 160
Vändra Alevivalitsus	1 080
Noorte huviharidus ja huvitegevus	9 509
Kehtna Vallavalitsus	1 313
Rapla Vallavalitsus	660
Türi Vallavalitsus	7 536
Õpilaste sõidupiletid	1 000
Sõidutoetused	1 000
Koolitoit	18 000
Toiduained	18 000
SOTSIAALNE KAITSE	123 984
Puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	2 786
Toetused	1 106
Sotsiaalmaks	1 680
AS Käru Hooldusravi Keskus	32 000
Sotsiaalteenused	32 000
Koduhooldus	17 636
Töötajate töötasu	11 865
Maksud	4 014
Administreerimiskulud	75
Sõidukite ülalpidamise kulud	1 682
Sotsiaalteenused peredele ja lastele	21 965
Sotsiaalabi toetused	21 965
Eluasemeteenused sotsiaalsele riskirühmadele	1 782
Kinnistute majandamiskulud	1 782
Riiklik toimetulekutoetus	34 042
Toimetulekutoetus	31 766
Administreerimiskulud (sotsiaalteenuste korraldamine)	2 276
Sotsiaalõunik	13 713
Avaliku teenistuse ametnike töötasu	9 300
Maksud	3 143
Administreerimiskulud	170
Koolituskulud	100
Sõiduki ülalpidamise kulud	550
Sotsiaalteenused	200
Transporditeenus	250
Usaldustelefon	60
Sihotstarbelised eraldised	60

INVESTEERIMISTEGEVUS KOKKU	-111 758
Põhivara soetus (-)	-198 211
Põhivara müük (+)	143 008
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	49 843
Osaluste soetus (-)	-100 000
Finantstulud (+)	400
Finantskulud (-)	-6 798
EELARVE TULEM (ÜLEJÄÄK (+) / (PUUDUJÄÄK (-))	-95 404
FINANTSEERIMIS-TEGEVUS KOKKU	35 440
Kohustuste võtmine (+)	100 000
Kohustuste tasumine (-)	-64 560
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	-59 964
Raha jääk aasta algul	67 057
Raha jääk aasta lõpul	7 093

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

Hajaasustuse programmi taotlusvoor avatud

Rapla Maavalitsus teatab, et 10. aprillist algas hajaasustuse programmi taotluste vastuvõtt Kärü vallas.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades. Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmi majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Toetust saavad taotleda füüsilised isikud, kes elavad alaliselt selles majapidamises hiljemalt rahvastikuregistri andmete kohaselt 1. jaanuarist 2017, mille nad toetust taotleavad.

Maksimaalne toetus programmist on 6500 eurot ühe majapidamise kohta. Toetus ei või olla suurem kui 66,67% projekti abikõlblikest kuludest. Taotleja omafinantseering peab olema vähemalt 33,33%.

Toetatavate tegevuste ja abikõlblike kulude loetelu ning taotlemise tingimused leiata riigihalduse ministri 28.03.2017 käskkirjast nr 052 „Hajaasustuse programmi 2017.a programmdokument“ mis on kättesaadav Rapla Maavalitsuse veebilehel.

Programmdokumendis kehtestatud nõuetele vastavad taotlused tuleb esitada majapidamise asukohajärgsele vallavalitsusele 12. juuniks 2017.

Lisainfo:
Janelle Leenurm
maanõunik

Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva tähistamine algas rahvamatkaga

16. aprillil toimus EV100 avaüritusena rahvamatk, millega kustutati sümboliseelt kunagine Eestimaa ja Liivimaa vaheline piir.

Rahvamatka üks etappidest Lungu-Lelle läbis ka Kärü valda ning sellel etapil oli omajagu kohalikku rahvast nii matkajaid piiriposti juures soojade pirukatega teele saatmas, kui ka Lelle matkamas. Suure osa siinse etapi osalejatest moodustas aga hoopis Põlvamaa rahvas, kes oli siia lausa bussidega kohale sõitnud. Etapi algusest toimus ka väike teleülekanne, mille käigus tutvustati põgusalt siinset ajalugu.

Kärü valla esindajatena osalesid Kärü kooli õpetajad maakondlikul matkaetapil Tagametsa-Kurja lõigul.

Vallaleht päris osalejailt muljeid. Laekusid järgmised meenutused:

Heili Burmeister: Tore MEIE MAA PÄEV oli see ka 20 km matk Lungust Lelle. Hea oli kohata rõõmsameelseid, samas vaimus liikuvaid inimesi, kelle sõbralikkus oli innustav nendel matkamist vajavatel kilomeetritel. Mina võõrustasin lahkete abilistega (Janelle, Aivi, Eva, Meelike ja Ilme) kiriku juures matkalisi kuuma teega. Olen kõigile tänulik, kes abi pakkusid ja päevale kaasa elasid!

Janelle Leenurm: Minu matkateekond algas Kärü kiriku juurest pärast matkajatele sooja tee pakkumist. Terve tee trotsisime vahelduvaid ilmastikuolusid, kus ühel hetkel puhus vali tuul ning teisel jällegi lõõskas päike. Talvine riidevalik oli igal juhul õigustatud. Rahulikus tempos kõndides jõudsimme natuke rohkem kui

Matkajatele jagati etapi alguses trikoloogiga lippe. Fotol vabatahtlik Mirjam lippudega.

Foto: Sigrid Hiis

Kärü kooli matkapiigid Keelika ja Lisete Kärü kiriku trepil teepausil. Nemad läbisid 17.5 km pikkuse matka edukalt.

Foto: Eva Seera

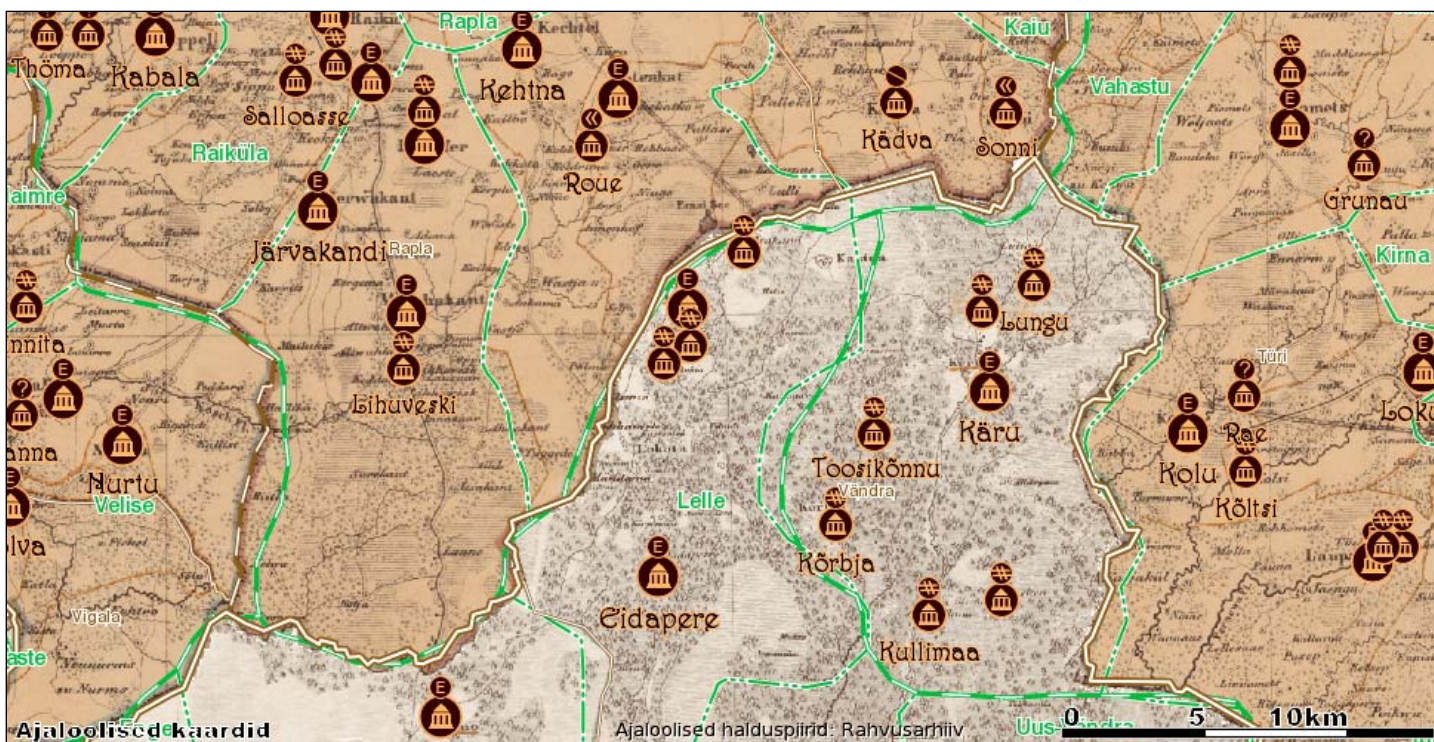
kahe tunniga Lelle rahvamajja, mis tähendas seda, et maha sain kõnnitud rohkem kui 10 km. Seal oli ootamas meid soe supp ja kontsertprogramm. Ühise eesmärgi nimel pingutavad eestlased on kordades sõbralikumad, jutukamad ja rõõmsameelsemad kui igapäevaelus tavaks. Sellised ettevõtmised ühendavad inimesi ning loovad meelejäävaid mälestusi. Tore-da kaaslasega vesteldes läks matkatee kiiremini kui oskaks arvata.

Anne Sillamaa: Matkapäev oli igati tore. Me ei saanud vihma ega ka lund nagu paljud sel päeval. Külma, mis starti oodates põue puged, kadus juba esimesel kilomeetril. Kärü kiriku juurde jõudes ootas kõiki soe tee. Täna Ilme Salet, kes lahkesti oli nõus soovijatele tutvustama Kärü kirikut ja lubama meid üles kiriku kellatorni. Väikese kohvipausi tegime veel Kastna hiiemäel suure pärna all. Lelle jõudes oli pidu juba täies hoos ja rahvamaja rahvast täis kuigi paljud matkajad olid ju alles rajal.

Oli meeldiv kogeda, et nii palju eestimaalasi tulevad korraga ühise eesmärgi nimel vabal pühapäeval matkama. Palju õnne Eestimaale!

Lilian Voog: EV100 matk oli meeleolukas ja lisaväärtust andis sellele asjaolu, et käisime Kärü PK kolme õpetajaga koos matkamas. Matkasime läbi ürgmetsa, mis oli tööpoolest puutumata inimtegevusest ning seetõttu andis matkale omamoodi meeleolu. Mis matkalt kõige rohkem meelde jäi oli see, et kõik matkajad olid kui head tuttavad, teretati omavahel ning ühine eesmärk jõuda Kurgjale liitis matkaseltskonna kokku. Oli vahva!

Vallaleht

Piirid ja mõisad Käru piirkonnas. Schmidt Eestimaa/Rücker Liivimaa aluskaardid (XIX saj.) (1839) Rahvusarhiivis.

Käru kandi piiridest rahvamatka valguses

Viimase kaheksasaja aasta kestel on Eestimaal olnud üheksa erinevat riigikorda ja halduspiire on muudetud 22 korda mis on puudutanud ka praeguse Käru valla territooriumi.

Muinasaja lõpus oli siin Harjumaa ja väikemaakonna Alempois piiriala. Piirialal oli piirirada, kus võis inimene kõndida või ratsutada. Seda rada tunti hiljem maarajana. Vahastu kandis oli isegi veel möödunud sajandil Maaraja talu. Raja nimelisi talusid leidis mitmel pool mujalgi. Piirirada tunti maastiku elementide – puude, suurte kivide, jõgede, kõrgendike ja sooservade järgi.

Kuna suuremad piirimuutused toimuvad sõdade tagajärjel, siis kehtestati eestlaste muistse vabadusvõitluse järel siin piir taanlastele kuulnud Põhja-Eesti ja Saksa ordu valitsemise alla langenud Lõuna-Eesti vahel.

Peale Jüriöö ülestõusu müis Taani kuningas Valdemar IV 1346. aastal temale kuulunud Eestimaa põhjaosa maha Saksa ordu ordumeister Goswin von Herikele nelja tonni hõbeda eest. Eestimaa valitsejaks sai Liivi ordu ja siinkandis oli Tallinna, Viljandi ja Pärnu komtuurkondade kokkupuutepunkt. Paralleelselt tegutses siis ka vaimulik võim kirikute ja kloostrite näol. Ilmalik ja vaimulik võim oli sel ajal alata omavahel tülis.

Eesti- ja Liivimaa piiri tekkest

Ordu valitsemine kestis Liivi sõja alguseni, kui Liivi ordu lõpetas 1562. aastal oma tegevuse ja alistus Poola kuningale.

Liivi sõja (1558–1583) tagajärjel toimusid suured muudatused piiride osas Eestimaal. Peale Liivi sõja lõppu kehtestatud rahulepingute põhjal kuulus Lõuna-Eesti Poola-Leedu liitriigi Rzecz-pospolita alluvusse ja Põhja-Eestit valitses Rootsi Kuningriik. Nende valduste vahelist kontrolljoont nimetati Eestimaa-Liivimaa piiriks. Peale Rootsi Poola sõda ja 1629. aastal sõlmitud Altmargi rahulepingut kuulus kogu Eesti- ja Liivimaa Rootsi kuningriigi alluvusse ning nimetatud piir jäi Eesti- ja Liivimaa kubermangude vaheliseks piiriks kuni aastani 1721. Piir märgistati piiripunktidest kaevatud aukudega läbimõõduga 3 m ja sügavusega 1,3 m.

Piiri mahamärkimiseks ja kehtestamiseks läks üle sajandi

Põhjasõja käigus kaotas Rootsi Kuningriik Eestimaa alad Tsaarivenele ja 1721 sõlmiti Uusikaupunki rahuleping. Kiiresti oli vaja uus piir maha märkida. Eestimaa kubermangu maamõõtjaks määrati Senati ukaasiga Salomon Severin Dobermann, kelle ülesandeks sai maakonnapiiride, sealhulgas ka Eestimaa-Liivimaa kubermangudevahelise piiri mahamärkimine. Piir märgistati esmakordselt piiripostide ja kupitsatega. Paide ja Pärnu maakondade vahelise piiriosa paikapanev tekitas kõige rohkem vaidlust kogu kubermangudevahelise piiri mõõdistamisel. Eritise olu osaliseks sai piirilõik kupitsast nr. 98 Mustasaare juures kuni kupitsani nr. 102 Katelepa rabal, kus Kolu ja Käru mõisatevaheline piirireguleerimine lahendati alles 1819, piir märgistati maha 1834 ja kinnitati lõpuks Senati 21. sept 1836. a ukaasiga. See piir kestis kuni 1917. aastani, kui Ajutise

Valitsuse määrusega 12. aprillil 1917 moodustati ühtne Eestimaa kubermang. Eelpool nimetatud piiri kustutamisega me täna tegelemegi, sest see oli esimeseks samamuks iseseisva Eesti Vabariigi loomise nimel. Nimetatud piirid asusid lähestikkude piiripunktid ei kattunud päriselt.

1920 liideti Käru vald Järvamaaga

Eesti Vabariigi iseseisvumise järel pärast maareformi kehtestati 1920. aastal uued piirid ja Käru vald liideti Järvamaaga ning moodustati Käru kihelkond. Kihelkond kestis kuni aastani 1926, seejärel kuulus Käru vallana Järvamaa koosseisu. 1939. aastal muudeti valla piire ja Käru vallaga liideti endise Inglise valla külad – Kädva, Sonni, Tammistu ja Metsari. Nende muudatustega saavutas Käru vald enam vähem piirid, mis kehtivad ka praegu ja sinne maakonna piir kaotas oma tähtsuse halduspiirina.

Pärast II maailmasõda muudeti ja tehti juurde uusi haldusüksusi. Käru vald muudeti külanõukoguks ja algul kuulus Käru kn Türi rajooni koosseisu, aga Türi rajooni likvideerimise järel Rapla rajooni koosseisu. Pärast Eesti Vabariigi iseseisvumist taastati Käru vald ja Rapla rajoon muudeti Rapla maakonnaks kusjuures halduspiirid jäid suures osas muutmata.

Ega sellega pole veel piiride muudatused lõppenud. Käesoleval ajal toimuva haldusreformi käigus ühineb Käru vald Järvamaa Türi vallaga ja saabuvast sügisest alates on siin Järvamaa ulatudes Juuru ja Kehtna vallani välja.

KOOLI(M)ELU

Võõrkeelne hommik

18. aprill algas koolis võõrkeelselt, toimus võõrkeelte hommik. Seekord keskenduti suhtlemiskeelele ja suulisele koostööle. Õpilased esitasid luuletusi, dialooge ja lühinäidendeid nii vene kui inglise keeles.

Kuulsime head vene keelt 3. klassi õpilase Timuri esituses, kes luges meile A. Puškini luuletuse „Kaja” (Эхо). 7. klassi Kevin esitas luuletuse „Must kass” (Черная кошка) ja 9. klassist Taavi „Võõrkeele kasulikkusest” (О пользе иностранных языков).

Väga ägedalt esinesid just 3. klassi õpilased, kes mängisid meile ette inglisekeelse näidendi „Tare-tareke” The Wood-House. Tore oli vaadata ja kuulata ka 8.-9. klassi õpilaste omavahelist arutelu teismeliste probleemide üle. Ka 8. klass sai oma näidendiga kenasti hakkama.

Taseme testide alusel märgiti ära parimad inglise keele oskajad: Hendrik Hirs 4. klassist, Airika Tuisk 6. klassist ja Taavi Aleks Orgusaar 9. klassist.

Keeltehommik lõppes kõikidele kuld-villakuga, mille viis läbi Taavi Aleks.

Sirje Zöbina
Jekaterina Winczlawski

3. klassi õpilased esitamas inglise keeles muinasjuttu Tare-tarekest. Esiplaanil Timur konna rollis.

Foto: Eva Seera

Südamekuu sportlikud ja tervislikud ettevõtmised

5. aprillil toimus meie koolis Eesti Korvpalliliidu projekti „100 kooli” raames näidistund 1.-5. kl õpilastele. Projekti eesmärgiks oli külastada sadat kooli ning kutsuda õpilasi sportima. Projekti viis läbi Martin Rebane oma abilistega. Tunnis tehti erinevaid korvpalliharjutusi ja mängu. Väga meeldis lastele näpu peal palli keerutamine ning autogramme külalistelt said kõik soovijad. Koolile kingiti 10 korvpalli, koonustähised ja võistlussärgid. Oli väga õpetlik ja kasulik tund.

Terviseneljapäevakud, et üheskoos liikuda!

6. aprillil tegime algust terviseneljapäevakutega. Kella viieks kogumes 20 last ja mõned lapsevanemad terviserajale. Ilm oli fantastiline. Peale väikest soojendust liikusime terviserajale. Osa lapsi sõitis jalgrattaga, osa rulluiskudega, oli jooksjaid ja

kõndijaid. Lõpuks mängisime jooksu-mänge. Järgmisel neljapäeval oli osavõtjate arv kahanenud poole peale. Ilm oli ka külm, aga 20. aprillil oli osalejaid vaid kuus.

12. aprillil oli koolimaja ja spordiväljaku ümbrus orienteerujate päralt. Kolme ja neljaliikmelised võistkonnad otsisid kaardi järgi kirju. 1.-5. kl õpilastel oli vaja leida 8 kirja. Vanemate klasside õpilastest orienteerus ainult kaks võistkonda, kuna ülejäänud õpilased olid teatris.

Laskmises jätkuvalt täpsed

13. aprillil toimus Kaius Rapla maakonna koolinoorte individuaal-võistkondlikud meistrivõistlused laskmises. Meie kooli võistkond koosis: **Karoliine Karu, Lisete Hunt, Krõõt Oks ja Rasmus Hunt** tuli maakonna meistriks. Individuaalselt tuli oma vanuserühmas maakonna meistriks Karoliine Karu, 3. koha saavutas Lisete

Hunt, 5. koha Krõõt Oks, 7. koha Marian Hunt, 8. kohaga lõpetasid Keelika Ruddi ja Rasmus Hunt. Suur tänu treener Margus Oksale.

19. aprillil toimus terviserajateatejooks. Kolmeliikmelised grupid läbisid terviseraja ja pidid selle käigus sooritama 9 sportlikku ülesannet. Laste arvates väga raske ei olnudki. Toredamaks peeti slaalomit märke ja rõnga täpsusviset.

Järjest on valminud ka klasside ja rühmade südamekuu plakatid, mis on kooli koridori seintele üles seatud ning aprillikuu jooksul on iga klass pakkunud koolikaaslastele mõnda vahvat tervisesalati või smuutit.

28. aprillil ootab ees aga kogu kooliperet ühine ujulakülastus.

Südamesõbralikku kevade jätku!

Virve Zimmermann
Eva Seera

8 olulist küsimust jalgratturile

Ilusad ilmad on juba varakult toonud tänavapilti palju jalgrattureid. Seega on õige aeg üle korrata mõned soovitusel ja liiklusreeglid. Kui tead vastuseid alljärgnevatele küsimustele ja nende vastavalt ka käitunud, siis oled andnud oma panuse turvalisemaks liiklemiseks.

Jalgrattaga sõitmine on lõbus ja sportlik tegevus, kui et see ka turvaline oleks, peab jalgratas olema sõitjale sobiva suurusega ja töökorras.

Kas Sinu lapse jalgratas on talle sobiva suurusega?

Jalgratas on lapsele paras siis, kui harkisjalu, tallad maas, rattapulga kohal seistes jääb rattapulgani vähemalt paar sentimeetrit ruumi.

Kas kiiver on kohustuslik?

Jalgratturi pead kaitseb korralik kiiver. Kiivri kandmine on kohustuslik kõikidel kuni 16-aastastel jalgratturitel, vanematel soovituslik. Kiiver kaitseb pead vaid siis, kui see on paraja suurusega ja õigesti kinnitatud.

Kus ja kuidas jalgrattaga sõita?

Alla 10-aastane ja ilma juhiloata jalgrattur tohib sõita üksikõnniteel, jalgratta- ja jalgteel ning õuealateel. Kindlasti peab iga lapsevanem lapsele liiklusreeglid selgeks tegema enne kui ta oma võsukese üksi liiklusesse sõitma lubab. Kõige parem õpetus

on isiklik eeskuju ning ühine koduümbruse läbisõitmine ja võimalike ohtlike olukordade läbiarutamine. Samal teel liiguvad ka jalakäijad ning viisakas jalgrattur kindlasti arvestab nendega.

Kõnniteel tohivad sõita kõik alla 13-aastased jalgratturid ja kuni kaks selle lapsega koos sõitvat täiskasvanut. Kõnniteel jalakäijate vahel tohib liikuda vaid jalakäija kiirusega. Selleks, et jalakäijaid mitte ehmata, saab jalgrattur oma tulekust juba eelnevalt kellaga märku anda. Lähenedes jalakäijale, vähendada sõidukiirust ja mööduda kõndijast ohutus kauguses.

Kui kõnniteel või jalgratta- ja jalgteel liikuva jalgratturi tee jääb bussipeatus, siis peab jalgrattur andma teed bussile minevatele ja bussilt tulevatele jalakäijatele.

Kui lapsevanem on lapse üksi liikluses

osalemiseks ette valmistanud, koolitee on koos jalgrattaga korduvalt läbi sõitnud ning kõik ohuolukorrad läbi arutanud, siis tohib koolilaps mööda kõnniteed, jalgratta- ja jalgteed või õuealateed ükski kodust kooli sõita sõltumata vanusest ja jalgratturi juhiloa olemasolust. Seejuures on äärmiselt oluline pöörata tähelepanu lapse jalgratta tehnilisele korrasolekule ning kiivri korrektsele kasutamisele.

Kuidas ohutult sõiduteed ületada?

Kui jalgratturil on vaja teed ületada, siis on seda kõige ohutum teha jalakäijatele mõeldud sõidutee ületamise kohtades, tulles jalgrattalt maha ja lükates seda enda kõrval. Ületades ülekäigurada ratta seljas, tuleb enne sõiduteele sõitmist hoog maha võtta ja veenduda tegevuse ohutuses. Autojuhid sõitvale jalgratturile teed andma ei pea, sõidutee tuleb ületada jalakäija kiirusega.

Millal sõita sõiduteel?

Sõiduteel või jalgrattarajal tohib jalgrattur sõita alates 8. eluaastast ja seda koos täiskasvanud saatjaga. Üksi tohib jalgrattur sõiduteel sõita alates 10. eluaastast, kui tal on jalgratturi juhiluba. Sõiduteel sõitev jalgrattur peab olema väga tähelepanelik ja pidama kinni liiklusreeglitest. Sõiduteel sõitev jalgrattur on juht ja peab liikuma autodega samas suunas sõidutee parempoolse ääre lähedal. Selleks, et teised juhid jalgratturi plaane paremini mõistaksid, tuleb näidata enne manöövrit käemärguandeid.

Kas kõrvaklapid ja telefon kujutavad riski?

Liikluses osaledes peab olema väga tähelepanelik. Ainuüksi liiklusreeglite heast tundmisest ei piisa. Kõrvaklappidest muusika kuulamine vähendab jalgratturi tähelepanu ja muudab liikluses osalemise ohtlikumaks. Telefonikõnede vastamiseks soovitate ratta kõne ajaks peatada ja jätkata teekonda pärast kõne lõppu.

Kuidas saada jalgratturi juhiloa?

Maanteeameti teenindusbüroodest on võimalik saada materjale, mille abil laps eksamikaks ette valmistada. Kui liiklusreeglid selged, tuleb registreerida sobivale eksamil. Materjalid ja eksami sooritamine on tasuta. Rohkem infot lähimast büroost.

TÄHELEPANU! Iga lapse eest vastutab lapsevanem! Enne lapse üksi liiklusesse lubamist, olgu jalakäija või jalgratturina, on iga lapsevanema kohustus veenduda, et tema järelevalv ja valmis üksi liikluses osalema, mõistab ümbritsevat ja oskab ohutult liigelda. Oma liiklusteadmisi saab jalgrattur kontrollida lahendades liiklusteste liikluskasvatuse.ee lehel.

Christina Vallimäe

Maanteeamet

Ennetustöö osakonna ekspert

Käru Põhikooli õpilased saavad maikuu alguses oma jagratuste tehnilise korrasoleku kontrollimiseks koolist vastavasisulisel kaardid.

TERVISEVEERG

SÜDAMEKUU
LIIGU KOGU SÜDAMEST

Südamekuu sisse mahub nii aktiivset tegevust kui teadmiste jagamist

Südamekuu tähistamine erinevate aktiivsete ja terviseteadlikust tõstvate sündmustega on Käru vallas juba traditsiooniks saanud. Esmakordselt tähistasime südamesõbralikult kevadet 2006. aastal.

Sel aastal koostas tervisenõukogu südamekuu kava pidades silmas, et oleks uusi tegevusi ja teemasid, aga säilitades ka varasemaid traditsioone.

Südamekuu tegevused algasid Argentiina muusika ja toiduga, kui tosin naist tuli kokku pritsimajja, et Jaana Kala eestvedamisel ja juhatusel valmistada empanadasid ehk maakeeli veiseliha pirukaid. Paari tunni jagu ettevalmistusi ja rohkelt hakkimist ja sõtkumist ning saigi hakata kauniservalisi pirukaid kokku keerama. Täidise ninakõditavad vürtsikad lõhnad panid juba suu vett jooksma.

Esimene plaaditais pirukaid said neelatud juba kuumalt. Said väga head ja maitsesekad, lisaks veel kohapeal valmistatud tomati ja tsillikaste ning tibake sidrunimahla ja võisidki tunda end justkui soojas Argentiinas, kus kõige jaoks jagub aega ja kiiret pole kusagile.

Jaana juhendatud 5-rütmis tants oli aga päeva lõpetuseks igati sobilik, mis viis ka pirukatest tekkinud rammestuse kehast.

Tenniseharrastamiseks on meil võimalused igati olemas

Igal aastal oleme südamekuus tutvustanud ka mõnda Käru rahva jaoks uut treeningut või harrastust. Sel aastal tutvusime rahvast tegema tutvust tennisega. Käru kooli võimlas on olemas kõik vajalik tennise harrastamiseks. Tennist tuli Kärru tutvustama Käru juurtega Türi tenniseklubi treener Jaan Rahe. Huvilisi oli küll vähevõitu, seda enam jagus aga treeneril igapäevase tähelepanu. Treening algas soojendusega, kus kasutusele võeti õhupallid. Tennisereketi õige hoidmine ja käsitlemine võttis samuti omajagu aega. Treeningu lõpuks sai aga juba ka üle väljaku mängu proovida. Märkamatu sai keha soojaks ja arvestatav hulk sammegi tehtud. Kindlasti võiks uuel hooajal kaaluda tennise-treeningute regulaarset läbiviimist kui oleks piisav arv huvilisi.

Naised panid kokku treeningplaani

15. aprillil kogunes kümnekond naisteid Käru jõusaali. Koos treeneri Liina

Raudojaga vaadati üle meie jõusaali võimalused ning tehti selgeks kuidas tulemuslikult treenida ja toituda. Treeneri sõnul on meie võimalused kohapeal ideaalsed. Kõik osalejad seadsid koostöös treeneriga kokku oma individuaalse treeningplaani, mis arendab tasakaalustatult kogu lihaskonda ja hoiab seda heas toonuses. Ja selleks, et jõusaalitreeninguga saadav tulemus ka püsiks, tuleb oma söömisel lähtuda tasakaaluprintsiibist. Kindlasti ei tohi end hoida näljasena, toit peab olema õiges koguses ja mitmekesine.

Hädaolukord meie rahvast ei hirmuta

Üheks põnevamaks teemaks võib aga kindlasti pidada 18. aprillil tsiviilkaitse seltsi poolt läbi viidud koolitust „Esimene nädal“. Paraku oli koolitusel osalejaid väga napilt. Koolitajad olid teema väga hästi ette valmistanud ning näitlikke vahendeid ja elulisi näiteid jagus iga situatsiooni tarvis. Kindlasti said osalejaid nii mõnegi uue mõtte ja seeläbi ka suurema valmisoleku hädaolukorras käitumiseks.

Kädval joosti võidu juba 14. korda

Jüripäeval ootas aga Kädva küla kõiki aktiivseid inimesi endale külla. Võidu jooksid nii mudilased, lapsed kui täiskasvanud. Kädva küla on Jüriööjooksu korraldanud juba 14 aastat. Kädva jooksu omapära on kindlasti selle ülesehituses. Nimelt koosneb jooksu distants erineva pikkusega lõikudest, seega saab 5-liikmelise võistkonna komplekteerida vastavalt igapäevaste võimetele. Osalejaid oli sel aastal kolmekümne ringis. Põhidistantsile asus neli viieliikmelist võistkonda. Võitis Kädva oma võistkond. Loomulikult oli võimalus distants läbida ka kõndides, mida eakamad proudad ka kasutasid.

Ees ootamas veel nii mõndagi põnevat

Magusatel teemadel kõneldi 27. aprillil õhtupoolikul pritsimajas. Loosalu raba ootas Käru rahvast 30. aprillil.

Maikuu ootab ees veel jalgrattamatk vallavanemaga Käru valla piiridel. Matk lükkus aprillist maisse jahedate ilmade ja kehvade teeolude tõttu.

Aktiivset ja tugevat kevade jätku!

Eva Seera
Käru valla tervisenõukogu liige

Tulge uudistama näituste riuleid

* Veel on võimalik tutvuda südamekuu raames eksponeeritud temaatilise väljapanekuga „Õige magus”, kus raamatuid suhkrust ja šokolaadist vahukommideni; kakukestest ja naervast keerusaiast kriminaalsete viineripirukateni. Rääkimata külmortidest, Nadja kookidest, paleomagustoitudest ja gluteenivabadest küpselistest.

* Anne Vahter on avastanud enda jaoks ainulaadse ja kauni paberikunsti - quillingtehnikat (vasakpoolsel fotol). Kerides ja rullides saab luua uskumatult ilusaid kaunistusi, kaarte, ehteid, mänguasju ja palju muud. Selleks ei ole vaja keerulisi töövahendeid ega kallist toormaterjali, seda kõike saab edukalt valmistada lihtsalt paberist. Raamatukogus saate oma silmaga vaadata kevadvärvides näitust „Paberikunsti lummutest”.

* Huvitavate kohtumiste klubis oli 7. aprillil külas Europarlamendi saadik Tunne Kelam (parempoolsel fotol).

Lugemist ootavad tuntud ja tunnustatud eesti autorite teosed ilukirjanduse vallast:

* Tõseluline lugu „Varjus”, kus Ilmar Särge kirjutab ühest Eestimaa omavalitsusest, Kalmuste linnast, valdade sundliitmisel ajal.

* Mihkel Muti romaan „Eesti ümberlõikaja” räägib tänasest Eestist ja homsest Euroopast - tegevus toimub vaheldumisi Alam-Kolkaküla alevis ja Brüsseli peakorterite kuluhaarides.

* Aarne Biin „Lossi peremehed”, milles autor on jätkuvalt truu kodukandi, Virumaa temaatikale. Lugejateni jõuab ühe põlistalu lugu, sekka pilte endisaegade eluolust ning ajahämarusse kadunud inimestest, keda iseloomustavad visadus, töötahe ja kohatrudus.

* kolmas järjeromaan „Kuidas rikkalt surra” (Allan Keian).

* Siiri Laidla uus romaan „Kord õide puhkeb iga aed” keskendub pereprobleemidele

* Uido Truija „Taevatee haigla langeb koomasse”.

Üha enam ilmub krimikirjandust eesti kirjanike sulest. Lugejateni on jõudnud tuttavate autorite järjeromaanid ning esimesed juurdlusted.

* Rebecca Lindebergi krimisarja teine raamat „Kas keegi kuuleb mind” (Ketlin Priilinn).

* Katrin Pautsi sulest on ilmunud „Tulekandja: Muhumaa põnevik”.

* Silja Vaheri neljandas krimiromaanis „Stüütute veri” elavad viis õde igati oma elu, kuni hakkavad ootamatult kaduma.

* Elme Väljaste „Silm sihikul”, milles eradetektiiv Denno Silm koos kihlatu Hedvigiga ning sensitiivsete võimetega ema Maie Silm koos tütre Önnega asuvad uut kuritööd ja anonüümset ähvardajat paljastama.

* Marje Ernitsalt inspektor Ira Teveri

teine raamat „Mees puukastis”.

* Martin Kukkk lahkab Krolli esimest juhtumit raamatus „Reeturlik metsavend”.

* Marko Kurisma esimest juurdlust toimetab Arno Saar raamatus „Tallinna rong”. Raamatu autor ei ole eestlane, nagu nime järgi võiks arvata. Arno Saar on pseudonüüm, mille taha peitub tunnustatud Itaalia autor.

Mairi Lauriku ulmevaldkonda kuuluv teos „Novembriöö kirjad” saavutas II koha Kirjastuse Tänapäev romaanivõistlusel 2016. Raamatu tegevus toimub tulevikus, kui Eestisse on rajatud mastaapne nanotehnoloogilisi seadmeid tootev tehas, mille kummalist eluolu jälgitakse naispeategelase silme läbi.

Välismaise ilukirjanduse vallas on muutunud üha populaarsemaks ja pikemaks sarjad

Seni tavapäraste triloogiatega ja tetraloogiatega kõrval on Nora Robertsi Öö sarjas ilmunud kuues ning Robyn Carrilt sarja 9. raamat. Kelly Rimmerilt romaan „Salajane tütar”, milles tuleb juttu lapsendamisest, südamevalust ja emaarmastusest.

Krimisõpradele on ilmunud tuntud välismaistelt autoritelt:

* Asa Larssoni teine Rebecca Martinsonist kõnelev romaan „Veresüü”;

* šoti krimikirjaniku M. C. Beaton 23. eesti keelde tõlgitud mõrvalugu „Unistaja surm”, mille lahendab punapäine konstabel Hamish Macbeth;

* Heather Graham „Surnud mängivad edasi”;

* Jens Lapidus „Sthlm delete”;

* tuntud Joonas Linna sarja loojatelt (Lars Kepler) esimene psühholoogiline põnevik „Mänguväljak”.

Sarjast „Postimees soovib” debüütromaane:

Lone Theilsi „Saatuslik merereis” on kirjutatud inspireerituna päriselt toimunud

sündmustest. „Maestro” on Geir Tangeni debüüt kirjanikuna. Norras on ta tuntud oma populaarse blogiga, kus arvustab kriminaalromaane.

Tundeid, pihtimusi ja maagiat

* Ave-Marlen Rei raamat „Rästiku pihtimus” annab põhjaliku ülevaate näitlejanna Marje Metsuri olulisematest rollidest ja nii isiklikust kui ka teatrielust tema enda ja ka lähedaste meenutuste põhjal.

* Tatjana Lugina tõestisündinud lugu Venemaa suurimast sensitiivist, milles räägitakse Nõukogude Liidu kuulsaima ja armastatuima selgeltnägija ja sensitiivi Wolf Messingi seiklusrikkast elust.

* Anna Marianis „Vanga. Tulepiibel”. Vanga on nimetanud agni jooga Tulepiiblik ja nägi selles vaimses õpetuses maailma päästvat ideed. Jagatakse nõuandeid, kuidas hoida tervist, õigesti toituda ja mõelda ning mida on õnnelik olemiseks vaja.

* Raamat „Pilk šamaani maailma” viib lugeja põnevasse ja võlvasse šamaani maailma, kuhu juhatab teed teleaate „Selgeltnägijate Tuleproov 2016” võitja Anu Pahka ehk Anubis.

* Marilyn Kerro „Saatuse peegelpilt” on maagiahõnguline eneseabiteos. Marilyn räägib, kuidas ta leidis oma kutsumuse ja annab nõu, kuidas suhet hoida, kuidas eristada armastust kirest, kuidas andestada, parandada suhteid lähedastega jpm.

* Mart Laar on kokku kogunud märgilisemad, kaunimad ja põnevaimad armastuslood Eesti lähiajaloo. Raamatus on saja abikaasa elulood, kus valik on selgelt subjektiivne ja lähtub samas kättesaadavast materjalist.

* Kati Saara Vatmann „Kodutunne - ärge jätke mind üksi”. Autor märgib, et raamat moodustab ühe võimaliku koondportree meie Eestist. Olgu meil õne oma kodutunnet tajuda läbi selle, et ta ON, mitte läbi tema puudumise.

Ilme Säde
raamatukogu juhataja

Lemmikloomad tuleb marutaudivastu vaksineerida!

Sellel kevadel täitub Eestil neli aastat ametlikult marutaudivabaks riigiks saamisest. Hoolimata sellest, et tegu on hea uudisega, on olukorral ka oma varjukülg.

Viimaste aastate riiklik lemmikloomade vaksineerimise statistika kõneleb üsna selgelt, et loomaomanikud on pannud võrdumärgi riigi marutaudivabaduse ning võimaluse vahele jätta oma lemmikloom marutaudi vastu vaksineerimata. Loomatauditõrje seaduse kohaselt on omanikul kohustus lasta oma lemmikloomale regulaarselt teha marutaudivastane vaktsiinist. See seadusepügal ei ole ajale jalgu jäänud.

Kahjuks ei ole nakkushaiguse vabadus kunagi miski, mis on iseenesestmõistetav. Eriti vähepüsivaks võib osutuda eeldus jääda selles surmavaimast nakkushaigusest kestvalt puutumata põhjusel, et marutaudi võivad nakatada kõik loomaliigid. Lisaks tuleb arvestada, et haigustekitaja põhiliseks laialikandjateks Euroopa regioonis on metsloomad, täpsemalt rebased ja kährikud, kellel pole riigipiirist sooja ega külma. Eesti vahetus naaberriigis, Venemaal, on haigustekitaja laialt levinud. Marutaudit põhjustatud surmajuhtumid on piiri taga loomade hulgas tavapärased ning surmajuhtumid inimeste hulgas ei ole haruldased.

Globaliseerivas maailmas reisivad inimesed pidevalt ühest riigist teise, sealhulgas ka loomaomanikud, kes reisivad koos lemmikloomadega. Harvad ei olukor-

rad, kus lemmikloom võetakse endale kas plaanitult või vahel ka spontaanselt võõrast riigist. Nõuetekohaselt marutaudi vastu vaksineerimata ning haigestunud lemmikloomaga on samuti võimalik haigus pikkade vahemaade tagant Eestisse sisse tuua ning seda on mitmes riigis ka juhtunud. Marutaud on haigus, mis on endiselt kõikidel mandritel levinud, nakkusest on puutumata vaid Austraalia. Seega tege- likkuses on meie riigi marutaudivabadus väga habras.

Marutaud on nakkusohtlik ning ühtviisi surmav nii inimestele kui loomadele. Haigusesse nakatatakse peamiselt haige looma hammustuse tagajärjel, kui sülg satub haava. Viiruse ülekande võib toimuda ka siis, kui haige looma sülg satub silma, ninna, suhu või värsketele haavale. Nakatunud loom võib ise veel silmnähtavalt haige olemata nakatada suurt hulka inimesi või loomi, sest looma sülg võib haigust põhjustav viirus esineda tildjuhul 4 kuni 10, vahel isegi kuni kaks nädalat enne, kui haigusnähud ilmnevad. Maailmas sureb iga päev sadu inimesi marutaudi, kusjuures ~95% juhtudest saadi nakkus koeralt.

Seega on näiliselt lihtne otsus - ma jätan oma lemmiklooma marutaudi vastu vaksineerimata - seotud väga suure riskiga. Kuigi riik vaksineerib ohustatud piirialadel metsloomi regulaarselt marutaudi vastu ning jälgi lemmikloomade liikumist, on need meetmed eelkõige suunatud haiguse ennetamiseks riiklikul tasandil. Oma lemmiklooma, lemmikuga kokkupuutuvaid lähedasi ning tuttavaid, samuti kõiki teisi

inimesi ja loomi saab otsesest marutaudio- hust säästa siiski vaid iga loomaomanik ise. Marutaud on küll surmav, aga täiel määral ennetatav. Haiguse ärahoidmiseks ei ole vaja teha muud, kui pöörduda loomaarsti poole ning lasta vähemalt kord kahe aasta jooksul kass või koer marutaudi vastu vaksineerida.

Selleks, et sina ei peaks kunagi olema samas olukorras nagu plakatil kirjeldatud koera omanik, vaksineeri oma lemmikloom!

Marutaud on 99,9% surmav, kuid 100% ennetatav.

* Vaktsineerimine on ainus kaitse marutaudi vastu!

* Vaktsineeri oma koera ja kassi regulaarselt marutaudi vastu. Tee seda vähemalt üks kord kahe aasta jooksul!

* Ära lase oma loomi hulkuma!

* Väldi kokkupuuteid võõraste kodu- ja metsloomadega.

* Õpeta lastele, et võõraid kodu- ja metsloomi ei tohi puutuda, isegi kui nad näivad sõbralikud.

* Kui sinu lemmikloom saab pureda, siis teavita sellest loomaarsti.

* Kui saad hammustada, pöördu kiiresti traumapunkti või perearsti poole.

* Lemmikloomaga reisimisel järgi loomadega reisimise reegleid.

Enel Niin

Veterinaar- ja Toiduameti marutaudivastase vaksineerimise projektijuht

Prügivedu kallineb juunist!

Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse MTÜ, Kaiu, Kehtna, Käru ja Vändra valla ning Vändra alevi esindajana, viis vastavalt jäätmeseadusele läbi korraldatud jäätmeveo riigihanke, mille tulemusena on 01.05.2016 – 30.04.2019 ainuõigus vedada eelpool nimetatud omavalitsustes segaolmejäätmeid Ragn-Sells AS-il.

Vastavalt hankelepingule ja omavalitsuste jäätmehoolduseeskirjadele on Vedajal õigus esitada taotlus hinnamuutuseks. Võrreldes pakkumuse esitamisega on esinenud objektiivsed asjaolud, mille tagajärjel jäätmeveo teenustasud ei ole piisavad katmaks seadusega nõutud jäätmete kogumise, vedamise, taaskasutamise ja kõrvaldamisega seotud kulusid.

Ragn-Sells AS esitas MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskusele 28.12.2016 teenustasude muutmise taotluse, mis kinnitati 13.04.2017 Jäätmehoolduskeskuse otsusega nr 2/17-1.

Uued teenustasud hakkavad kehtima alates 01.06.2017.

Keskkonnasõbralikult
Ragn-Sells AS

Jäätmekäitlusteenuse hinnakiri Kaiu, Käru, Kehtna, Vändra vallas ja Vändra alevis. Hinnakiri kehtib alates 01.06.2017. Hinnad sisaldavad käibemaksu.

Olmejäätmed:

Mahuti tüüp	Graafikujärgne tühjendus või tühisõit	Graafikuväline tühjendus (tellimisel)	Konteineri rent (kuu)
Kilekott kuni 100 l*	1,73 €	3,46 €	-
80 l	1,38 €	2,76 €	1,92 €
140 l	2,41 €	4,82 €	1,92 €
240 l	3,17 €	6,34 €	2,32 €
370 l	4,13 €	8,26 €	2,86 €
600 l	4,87 €	9,74 €	4,24 €
660 l	5,35 €	10,70 €	4,24 €
770 l	6,25 €	12,50 €	4,68 €
800 l	6,49 €	12,98 €	4,68 €
1100 l	7,81 €	15,62 €	6,28 €
1500 l	10,64 €	21,29 €	8,36 €
2500 l	15,22 €	30,43 €	12,10 €
4500 l	27,38 €	54,77 €	14,58 €

*kilekoti teenust saavad kasutada ainult eramaja omanikud.

Lisatasu

Rakendatakse klientidele, kes ei täida korraldatud jäätmeveo tingimusi.

Kirjeldus	Ühik	Hind
Kordusarve saatmine tasumata arve kohta	tk	2,30 €
Korduva võlateate saatmine tasumata arve(te) kohta	tk	3,84 €

Lisainfo: <http://www.ragnsells.ee/>

TEATED ja REKLAAM

Kärü vallavalitsus pikendab konkurssi noorsootöötaja leidmiseks.

Töö kirjeldus:

Noortele sisuka vaba aja veetmise organiseerimine
 Ürituste korraldamine ja läbiviimine
 Noorteprojektide kirjutamine ja elluviimine

Nõudmised kandidaadile:

-Vähemalt kesk- või keskeri haridus
 -Huvi noorsootöö vastu
 -Meeskonnatööoskus, juhtumis- ja suhtlemisoskus
 -Ausus, kohusetunne, täpsus, lojaalsus, vastutustunne, algatusvõime, loovus ja stressitaluvus
 -Valmisolek töötada vajadusel nädalavahetusel ja õhtusel ajal
 -Oskus töötada Word, Excel, teksti-töötlus, e-posti programmidega
 -Oskus kasutada sotsiaalmeedia kanaleid

Kasuks tuleb:

-Kõrgharidus noorsootöö valdkonnas
 -Erialane töökogemus või töökogemus lastega
 -Laagrikasvataja litsentsi olemasolu
 -Inglise keele oskus kõnes ja kirjas
 -B-kategooria juhiloa

CV, haridust tõendava dokumendi koopia ja motivatsioonikiri saata aadressile karuinet@estpak.ee

hiljemalt 15. maiks 2017.

Tööle asumise aeg esimesel võimalusel, töökoormus: 0,5 kohta brutotasuga 350 eurot kuus.
 Lisainfo tel 4892665.

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid

Eesti tuleviku heaks

Eesti Noorsootöö Keskus

AS KÄRÜ HOOLDUSRAVI KESKUS pakub osalise tööajaga tööd:

**KORISTAJA
HOOLDAJA**

Täpsem info telefonil 517 2057 või kirjuta aadressil heili@karuvald.ee
 Heili Burmeister, juhataja

Kärü Vallavalitsus korraldab
AVALIKU KIRJALIKU ENAMPKUMISE
 Kärü vallas Kärü alevikus asuva kinnistu Sepikoja tn 6 müügiks alghinnaga 2500 eurot.

Pakkumised esitada kinnises ümbrikus Kärü Vallavalitsuse aadressile Viljandi mnt 17, Kärü alevik, Kärü vald, 79201 mägusõnaga „Enampkumine“.

Pakkumised esitada hiljemalt 24. aprilliks 2017 kella 14.00ks, pakkumised avatakse 24. aprillil 2017 kell 14.10 Kärü vallamajas.

Tagatisraha 10 % alghinnast ja 50 eurot osavõtutasu tasuda Kärü Vallavalitsuse kassasse enne enampkumise algust. Pakkumise võitjal arvestatakse tagatisraha müügihinna sisse, teistele osavõtjatele tagastatakse 3 tööpäeva jooksul peale enampkumise läbiviimist.

Info tel 489 2666

Vanapaberi kogumine!

Kärü Põhikoolis toimub **8.-12. maini** vanapaberi kogumise kampaania. Täpsem info kooli kodulehel.

Aeg vaadata enda sügavustesse, Aeg tunnetada enda energiat ...

Tee omale mõnus päev tulles osa saama enda tasakaalutamise ja teadmiste kogumise väikesest seminarist.

Vestluse ringis tuleb juttu
 •inimese energeetikast,
 •vaimuse olemusest,
 •kontrollimatutest emotsioonidest,
 •hingevalust ja
 •südameröömust.

Seminari viib läbi tervendaja ja valge šamaan Heli Salf al Ayera

Pühapäeval, 7. mail Pritsumaja saalis
Algus täpselt kell 13.00

Teeme ka ühise energeetilise puhastustseremoonia ja tantsime viie rütmi tantsu ka

Võta kaasa, matt ja pleed või tekk ning paber ja pliiats mõtete ülestähendamiseks.

Info Jaana Kala tel 5205764

Valmistame treppe, uksi, aknaid, mööblit.

Samuti teeme ka restaureerimistöid. Helistage ja küsige lisa tel 59091312 Sarapik (Kärü alevik).

Pühapäeval, 14. mail kell 12.00
Kärü kooli saalis
KÄRU VALLA
EMADEPÄEVA
KONTSERT

*Üles astuvad nii väikesed kui suured.
 On tantsu, laulu ja pillilugusid.*

Kuulutame välja Kärü valla aasta ema.

TULE TEEME PÄEVA KAUNIKS!

Õnnitleme zakaid sünnipäevapsil!

88
 11. mai **HILDEGARD JAANUS**
 85
 15. mai **MAIRE PRINKEN**
 84
 31. mai **JÜRI PALLING**
 83
 16. mai **HILJA KASKA**
 70
 25. mai **EVI TALMET**

KÄRU KIRIKUAIA TALGUD
Laupäev, 6. mai
kell 10.30 - 16.00

Heakord, mõttetalgud, prügikoristus, lõikame kuusehekki, räägime kiriku tegemistest, talgu lõpus kerge kehakinnitus.

Talgule registreerimine www.teemeara.ee kodulehel või helista telefonil 5635 6139
 Heili Burmeister, talgujuht

Kaastööd ja info Kärü Vallalehe **maikuu** numbrisse on oodatud **hiljemalt 18.05** vallamajja või e-posti aadressile: eva@karuvald.ee